

In een koppel sterven plotseling vijftien lammeren. Andere zijn bleek en slap.

Afweerproblemen

Een koppel goed ontwormde lammeren wordt elke veertien dagen omgeweid naar schoon land. Theoretisch kunnen ze dan geen last van wormen krijgen. Toch slaat de rode lebmaagworm heftig toe. De afweer van de lammeren is te laag door verkeerde voeding tijdens de dracht.

TEKST: DRS. KOOS ROORDA (DIERENARTS IN ZUIDHORN), ILLUSTRATIE: ELS VAN DEN BERG

Maandagavond, begin augustus, belt een ervaren schapenhouder. Zonder omhaal van woorden, direct, zoals veel veehouders zijn, meldt hij: zaterdagavond was er met een koppel schapen en lammeren nog niets aan de hand en nu liggen er vijftien lammeren dood. “Ze zijn ook al aangevreten.” Op hetzelfde moment heb je veel adrenaline in je bloed. Je denkt meteen aan jagende honden, stress bij de schapen, grote schade bij de veehouder.

Vlak voor het donker rijden we samen naar het perceel. Serene rust, roze lucht, ondergaande zon en stilte. Maar bij het weiland dode lammeren, bleke lammeren, slappe lammeren én veel sporen van vossen. We zien nauwelijks lammeren in de sloot. Dus opjagen door honden of vossen is eigenlijk uit te sluiten. Twee lammeren zijn vanwege hun bloedarmoede in de sloot gerold.

Vervolgens denk je aan wormen. Maar dat kan niet, want het koppel is zeven weken geleden goed gedoseerd ontwormd. De oaien hadden toen last van wormen. Daarna strak omgeweid, elke veertien dagen naar schoon land. Geen dag te laat. Theoretisch heeft de rode lebmaagworm dan geen kans. Mestonderzoek toonde toch wormen aan en de overgebleven lammeren reageerden goed op ontworming. Verder is geen resistentie aangetoond. Hoe is dit te verklaren?

De oaien kregen twee weken voor de lammerperiode snel verteerbare kuil en brok. In het begin was het rantsoen niet goed gemengd. Hierdoor namen de oaien te veel brok in één

keer op. Dit is zeer schadelijk voor de penswerking. Een groep bacteriën, die suiker en zetmeel uit brok in zuur omzet, krijgt de overhand en doodt de bacteriën die het ruwvoer moeten afbreken. Je krijgt een pensverzuring. Dit geeft vitamineafbraak, verkeerde vetzurenmaak en te weinig energie- en eiwitopbrengst uit het voer. Het vitaminetekort en de overvloed aan verkeerde vetzuren vermindert in hoge mate de afweer van de oaien. Dit wordt versterkt door te weinig energie. Ook de witte bloedcellen hebben dan te weinig energie. De schapen zijn veel gevoeliger voor wormen, rotkreupel en zwoegerziekte. Tijdens het enten tegen zomerlongontsteking in de zomer vielen een paar oaien zomaar om en eentje stierf.

Verkeerde voeding in de dracht heeft grote gevolgen voor de nakomelingen. Dit werd schrijnend duidelijk bij de baby's die in 1944/45 in de baarmoeder van hongerende moeders zaten. Zij hebben veel meer gezondheidsproblemen dan andere baby's. En, opvallend, de kinderen hiervan ook. Er is kennelijk een schakeltje in het genetisch materiaal omgezet. Suikerziekte en afweerproblemen.

Bij een tekort aan eiwit in de dracht worden veel minder zogeheten Eilandjes van Langerhans, die insuline maken, aangelegd. Dit is aangetoond bij herkauwers. Ook is dan de werking van witte bloedcellen en de hormoonstoffen die de afweer reguleren bij ontsteking minder. Dit laatste is de reden waarom de wormen bij deze lammeren zo konden toeslaan. <<